

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 11

*Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Правова держава: досвід, можливості,
механізми формування в сучасній Україні”,
м. Київ, МАУП, 24 квітня 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 5 від 28.05.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
Ф. М. Медвідь, канд. філос. наук, проф.
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 11: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Правова держава: досвід, можливості, механізми формування в сучасній Україні”, м. Київ, 24 квіт. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2014. — 362 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Лисецький А. С. Аграрний ринок: нова парадигма розвитку	102	Соколовська К. М. Демократичні засади судової реформи гетьмана Павла Полуботка	148
Лисовский П. Н. Мудрость как континуум духовной безопасности в противодействии международному терроризму	109	Утвенко В. В. Правове регулювання розвитку житлово-комунального господарства: зарубіжний досвід та Україна	152
Литвиненко В. І. Громадянське суспільство як запорука миру в Україні	114	Христинченко Н. П. Вплив правової держави на процес управління науковою діяльністю в Україні	156
Медвідь Ф. М. Національна безпека Української держави: становлення та шляхи забезпечення	116	Бігдаш В. Д. Фінансово-економічні механізми асиметрії інформації при формуванні правової держави	161
Муравйов К. В. Юридичний аналіз законності Постанови ВР України № 757 “Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України”	122	Бортник В. А. Особливості реформування судової системи в сучасній Україні	164
Низенко Е. І. Еволюція наукових поглядів на проблему безпеки підприємництва в сучасних умовах	127	Глушко Л. О. Психологічні особливості стилів управління в сучасних навчальних закладах	167
Пальм Н. Д. Необхідність правової підготовки фахівців соціальної сфери в українському суспільстві	131	Корінчевська І. А. Державне управління в галузі охорони здоров'я	171
Подгорна Г. В., Тьорло В. О. Інноваційний напрям імпоротної діяльності фірм на ринку 3D-принтерів	135	Котеньова О. В., Волобоєва Т. В. Особливості застосування адміністративно-господарського штрафу як виду господарсько-правової відповідальності	176
Корнієнко М. В. Місце ОВС в системі забезпечення економічної безпеки	138	Медвідь Я. Ф. Страхова справа в Україні в умовах незалежності	179
Попова А. В., Тьорло В. О. Економічні аспекти забезпечення організації імпоротної діяльності суб'єктів господарювання України на ринку банкоматів	140	Міхатуліна О. М. Державне регулювання господарської діяльності в сучасних умовах ринку	188
Радзімовська С. Ф. Державне управління в період політичної нестабільності	142	Савіовський М. Ю. Принцип субсидіарності: теоретико-методологічні можливості	191
		Савіовський С. Ю. Шляхи вдосконалення нормативно-правового забезпечення державної мовної політики	197

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Становлення і розвиток української державності, вип. 11, с. 164–166

Внаслідок реалізації положень Закону України “Про судоустрій і статус суддів” у вітчизняній правовій системі відбулася судова реформа. На сьогодні маємо констатувати, що в українське законодавство успішно запроваджено низку загальновизнаних Міжнародних стандартів судочинства — автоматизовану систему розподілу справ, конкурсну систему добору суддівських кадрів; уніфіковано та спрощено значну кількість судових процедур тощо.

Разом з тим певна частина вимог ради Європи щодо запровадження в Україні новітніх демократичних стандартів судочинства не може бути здійснена без внесення змін до Конституції.

Для врахування міжнародних стандартів незалежності суддів, викладених у висновках і рекомендаціях Європейської Комісії “За демократію через право” (Венеціанська Комісія) та рішеннях Європейського суду з прав людини, було підготовлено та подано на розгляд до конституційної Асамблеї проект закону України “Про внесення змін до Конституції України щодо посилення гарантії незалежності суддів”.

Положеннями законопроекту передбачено **внесення до Основного Закону України таких змін.**

1. *Утворення, реорганізація та ліквідація судів, а також визначення їх мережі має здійснюватися законами, а не указами Президента України.*

Відповідно до запропонованих змін визначення мережі судів загальної юрисдикції, а також їх утворення, реорганізація та ліквідація здійснюватиметься Верховною Радою України за поданням Президента України у спосіб ухвалення закону.

2. *Позбавлення Верховної Ради України права брати участь в обранні суддів на посади та у звільненні їх з посад.*

Розділ III. Розвиток і забезпечення ефективного функціонування інститутів народовладдя в Україні.

На необхідності усунення Парламенту від процедури обрання суддів неодноразово наголошувалося у висновках Венеціанської Комісії, оскільки участь законодавчого органу в процесі призначення суддів може виступати причиною зайвої політизації зазначеної процедури.

Відповідно до положень законопроекту Верховна Рада України повністю позбавляється права обирати на посади та звільняти з посад суддів загальної юрисдикції (зміни до п. 27 ч. 1 ст. 85, ч. 5 ст. 126, ч. 1 ст. 128 Конституції України).

3. *Скасування п'ятирічного строку призначення на посаду судді вперше.*

Зважаючи на зазначене, у проекті змін до Конституції України пропонується повністю відмовитися від п'ятирічного строку перебування на посаді судді (зміни до ч. 1 ст. 128 Конституції України).

Натомість законопроектом передбачається, що призначення на посаду судді здійснюватиметься Президентом України безстроково. При цьому призначення на посаду судді здійснюватиметься Главою держави лише на підставі та згідно з поданням Вищої ради юстиції, тобто роль президента України носитиме фактично церемоніальний характер і залежатиме від змісту волевиявлення Вищої ради юстиції (зміни до п. 23 ч. 1 ст. 106, ч. 1 ст. 128 Конституції України). Аналогічні за змістом положення стосуються і права Президента України залежно від змісту подання кваліфікаційної комісії суддів і згоди судді на переведення (зміни до ст. 128 Конституції України).

Водночас, враховуючи той факт, що суддя призначатиметься на посаду судді безстроково, а своєрідний випробувальний п'ятирічний період скасовується, законопроектом підвищуються вимоги до осіб, які можуть претендувати на посаду судді. Зокрема, у ч. 3 ст. 127 Конституції України змінюється вимога щодо мінімального віку (із 25 років до 30 років), а також вимога щодо мінімального стажу у сфері права (із 3 до 5 років).

Такі зміни спрямовані на те, щоб на посаду судді безстроково призначалися лише особи, які за своїм кваліфікаційним рівнем і життєвим

досвідом були здатні професійно та гідно виконувати функції представників судової влади.

4. *Зміна складу та порядку формування Вищої ради юстиції, переліку її повноважень.*

Положеннями законопроекту передбачається змінити склад Вищої ради юстиції, закріпивши, що 12 із 20 членів цього органу становлять судді, обрані самими суддями на з'їзді суддів України. Разом з тим при призначенні таких членів Вищої ради юстиції має забезпечуватися представництво суддів судів різних інстанцій та спеціалізації.

Крім того, для забезпечення широкого представницького складу цього органу законопроектом запропоновано, аби членами Вищої ради юстиції за посадою були також Голова Конституційного Суду України, Голова Верховного Суду України, голова найвищого органу суддівського самоврядування України — Ради суддів України.

Згідно з запропонованими змінами до ст. 131и Конституції України прокуратура втрачає статус суб'єкта, уповноваженого призначити своїх представників до складу Вищої ради юстиції. До складу Вищої ради юстиції входитиме за посадою лише Генеральний прокурор України. Збереження за ним статусу члена Вищої ради юстиції обумовлюється тим, що він продовжує здійснювати повноваження щодо прийняття рішень стосовно порушення прокурорами вимог щодо несумісності, а також щодо розгляду скарг на рішення про притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності. З огляду на це забезпечення хоча б мінімального

представництва органів прокуратури видається необхідним.

5. Зміна існуючого порядку зняття суддівської недоторканності.

У разі внесення змін до Конституції України в частині складу та порядку формування Вищої ради юстиції повноваження із надання згоди на затримання чи арешт судді можуть бути покладені саме на цей орган. При цьому з огляду на необхідність зміцнення гарантій незалежності суддів на сучасному етапі розвитку судової системи України доцільним є збереження повного суддівського імунітету, а не функціонального, про який неодноразово зазначала Венеціанська комісія.

6. Збільшення граничного віку перебування на посаді судді, а також встановлення, добору кандидатів на посаду судді на конкурсній основі (зміни п. 2 ч. 4 ст. 127 Конституції України).

Крім того, як конституційну засаду судочинства пропонується закріпити положення про автоматизований розподіл справ між судьями (зміни до п. 9 ч. 3 ст. 129 Конституції України).

З-поміж прикінцевих і перехідних положень законопроекту є такі, що покликані вирішити організаційні та інші питання, які виникатимуть у разі ухвалення відповідного законопроекту та спрямовані насамперед на недопустимість погіршення становища суддів та осіб, які отримали право на обіймання суддівської посади, у зв'язку зі зміною окремих положень Конституції України.

Разом з тим, зважаючи на політичну ситуацію у державі в цьому році Єгором Соболевым створено Всеукраїнський люстраційний комітет для того, щоб відсторонити від влади чиновників, правоохоронців та суддів, які здійснювали порушення законодавства, були винні в корупції, неповазі до прав людини, чинили злочинну діяльність.

Є всі підстави вважати, що в разі ухвалення зазначеного проекту змін до Конституції України та люстрації суддів вітчизняна судова влада отримає нову систему гарантій незалежності, яка відповідатиме всім чинним на сьогодні найвищим європейським стандартам у сфері судочинства.